DEVELOPMENT PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity

ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարին կից
հասարակական խորհրդի նախագահ
պարոն Սերգո Կարապետյանին

Աիդա Ավետիսյանից
(դիմողի անուն, ազգանուն)
Երևան, Վ.Համբարձումյան 2, բն. 12, բջջ. 093694616
developmentprinciples@yahoo.com; a.avetis@mail.ru

Զարգացման Սկզբունքներ ՀԿ /Հեյֆեր Հայաստան
գրանցման համար՝ 211.171.02406, վկայական՝ 03 Ա.063474, հարկային կոդ՝ 01548794

ԴԻՄՈՒՄ

Հարգելի պարոն Կարապետյան,

Խնդրում եմ Զարգացման Սկզբունքներ ՀԿ-ն ընդգրկել ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարին կից հասարակական խորհրդի կազմում:

Կից ներկայացնում ենք պահանջվող փաստաթղթերը.

1. Կազմակերպության կանոնադրությունը
2. Կազմակերպության լիազոր անձ Անահիտ Ղազանչյանի անձնագրի պատճեն
3. Հետաքրքրվածության նամակ
4. Կազմակերպության գործունեության մասին տեղեկատվություն
5. Նախարարության գործունեության հաշվետվության վերաբերյալ հակիրճ վերլուծություն

Դիմող՝ Աիդա Ավետիսյան

(ստորագրություն, անուն, ազգանուն)

<29> ապրիլի 2016թ.

ՀՀ Գյուղ. Նախ.
Վարչատնտեսական վարչություն
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱԺԻՆ
02 05 2016
Մուտք N 1Ի/5038-16

DEVELOPMENT PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity

Հետաքրքրվածության նամակ

Մեծարգո նախարար՝ պրն. Սերգո Կարապետյան,

Ես, Աիդա Ավետիսյանս, որպես Զարգացման Սկզբունքներ ՀԿ գործադիր տնօրեն, սույն նամակով պատիվ ունեմ հայցելու ներառել մեր կազմակերպությունը ՀՀ ԳՀ հասարակական խորհրդում:

Հանդիսանալով Հեյֆեր միջազգային կազմակերպության իրավահաջորդը՝ Զարգացման Սկզբունքներ ՀԿ-ը շարունակում է իր ակտիվ աշխատանքը ՀՀ ավելի քան 70 գյուղական համայնքներում. մասնավորապես՝ գյուղատնտեսական արժեշխթաների խթանման և գյուղաբնակ երիտասարդության ձեռնարկատիրական կրթության և փոքր բիզնեսների ստեղծման ուղղությամբ:

Համոզված եմ, որ մեր կազմակերպության և նրա ներկայացուցիչ և նախագահ տիկին Անահիտ Ղազանչյանի մասնագիտական և գործնական փորձը հաջողությամբ կծառայեն թե խորհրդի արդյունավետ գործունեությանը, և թե ՀՀ-ում գյուղատնտեսության ոլորտի առաջընթացին:

Մեզ համար պատիվ է ՀՀ ԳՆ հետ CARMAC-1 ծրագրի շրջանակներում մեր երկարատև համագործակցությունը այսպիսով նոր հարթակում իրականացնելը:

Մեր կազմակերպությունը հանդիսանում է նաև Եվրոպական Գյուղական Խորհրդարանի անդամ և սիրով կծառայի ՀՀ ԳՆ արտաքին կապերի զարգացմանը:

Հուսով եմ, որ Ձեր նախաձեռնությունը հաջողությամբ կիրականանա և մենք կկարողանանք մեր համեստ ներդրումը ունենալ այդ պատվաբեր գործի մեջ:

Հարգանքներով՝

Աիդա Ավետիսյան

<<Զարգացման Սկզնունքներ>> ՀԿ գործադիր տնօրեն

Ապրիլի 29, 2016

DEVELOPMENT PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կարևորում ենք հետևյալ ձեռքբերումները.

- Գյուղատնտեսական համախառն արտադրանքի ցուցանիշի աճը 11,6%-ով համեմատած նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի հետ
- Վարելահողերի նպատակային օգտագործման ցուցանիշի աճը
- Բուսաբուծության ոլորտում առկա հացահատիկի, պտղի և բանջարեղենի արտադրության և դրանց արտահանման ծավալների աճը
- Պետական ծրագրերից ՀԳՌԿՄ ծրագրի շրջանակներում Հեյֆեր Հայաստանի օժանդակությամբ կոոպերատիվների հզորացման, արոտավայրերի բարելավման, գյուղ. տեխնիկայի ձեռք բերման և հնամաշ տեխնիկայի և սարքավորումների փոխարինման գործընթացը
- “Գյուղատնտեսական կոոպերատիվների մասին” ՀՀ օրենքի ընդունումը
- Գյուղատնտեսական ոլորտի մատչելի վարկավորման խթանումը

Կարևորում ենք ու հետագա քննարկման ու բարելավման կարիք են զգում հետևյալ հարցերը.

- Արտադրված մթերքի շուկայահանման, դրանց գնային քաղաքականությունը, արտադրողների և վերամշակողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների ստեղծումը
- “Գյուղատնտեսական կոոպերատիվների մասին” ՀՀ օրենքը պետք է համահունչ լինի հարկային օրենսդրության հետ, կոոպերատիվները պետք է զանազանվեն այլ բիզնեսներից իրենց արտոնություններով
- Գյուղատնտեսական ապահովագրության մոդելի ներդրումը
- Գյուղատնտեսական ոլորտի վարկերի մատչելության և հատկապես հասանելիության խթանումը
- Բնական աղետներից բերքի պահպանման մեթոդների տարածումը և կիրառելիության լայն ոլորտի խթանումը

Անահիտ Ղազանչյան

<<Զարգացման Սկզնունքներ>> ՀԿ նախագահ

Հեյֆեր Հայաստան-ի տնօրեն

Development Principles NGO
FACT SHEET

2016

«Զարգացման սկզբունքներ»-ը պաշտոնապես գրանցվել է 2004թ. փետրվարի 4-ին ՀՀ արդարադատության նախարարությունում (գրանցման համար՝ 211.171.02406, վկայական՝ 03 Ա.063474, հարկային կոդ՝ 01548794),

EuropeAid ID: AM-2010-FKL-1301696027;   D-U-N-S Number՝ 506855919:

«Զարգացման սկզբունքներ»-ը շահույթ չհետապնդող կազմակերպություն է, որի նպատակն է աշխատել մարդկանց հետ և հզորացնել նրանց՝ ստեղծելու դրական փոփոխություն նրանց կյանքում: Կազմակերպությունը հիմնադրվել է 2003թ.՝ մի խումբ առաջնորդների և կրթության ոլորտի առաջատար մասնագետների կողմից, ովքեր տեսնում էին հստակ գործող աշխատանքային սկզբունքների վրա հիմնված անկախ կազմակերպության ստեղծման անհրաժեշտությունը: Այդ սկզբունքներն են՝ նորարարությունը, կարողունակությունը, հաշվետվողականությունը, կարիքին համապատասխան ներդրումները և հավասարությունը, և կազմում են «Զարգացման սկզբունքներ»-ի գործունեության անկյունաքարերը:

«Զարգացման սկզբունքներ»-ի տեսլականն է՝ հասարակության և շրջապատի հետ ներդաշնակության մեջ արժանապատիվ կյանքով ապրող մարդիկ: Կազմակերպությունը տրամադրում է որակյալ ծառայություններ, որոնք համապատասխանում են կարիքավոր մարդկանց պահանջներին: 2004թ. ի վեր «Զարգացման սկզբունքներ»-ը հաջողությամբ իրականացրել է զարգացման մի շարք ծրագրեր, որոնց բյուջեն կազմում էր միջինը՝ 290 000 դոլար:

«Զարգացման սկզբունքներ»-ը սերտորեն համագործակցում է համայնքների հետ և ներդրումներ կատարում տեղացիների կարողունակությունը զարգացնելու, գիտելիքներ փոխանցելու ուղղությամբ՝ ներդնելով համապատասխան տեխնոլոգիաներ և ֆերմերային կապիտալ, ինչպիսիք են՝ գյուղատնտեսական կենդանիները և այլ ներդրումներն ու ռեսուրսները:

«Զարգացման սկզբունքներ»-ի ծրագրերը հիմնականում ներգրավում են հետևյալ ուղղությունները.

- Գյուղական համայնքների զարգացում;
- Մարդկային կայուն զարգացում՝ շրջակա միջավայրի պահպանման և կարողությունների զարգացման շեշտադրմամբ;
- Գյուղաբնակ երիտասարդների հմտությունների զարգացում:

2015 թվականի հուլիսից Զարգացման Սկզբունքներ ՀԿ-ն ընտրված է որպես Հեյֆեր Միջազգային կազմակերպության իրավահաջորդը Հայաստանում:

Զարգացման սկզբունքներ ՀԿ-ն աջակցում է Հայաստանի կայուն զարգացմանը և բարգավաճմանը հետևյալ ուղղություններով.

- **Աղքատության վերացմանն ուղղված և բարեկեցություն ստեղծելու արժեքային շղթաներ**

  Զարգացման սկզբունքների ծրագրերը աջակցում են գյուղաբնակ ընտանիքներին ստեղծել եկամտի կայուն աղբյուր: Զարգացման սկզբունքների մոդելն է՝ աջակցել մարդկանց՝ օգնել իրենք իրենց՝ ընտանիքներին տրամադրելով գյուղատնտեսական ներդրումներ և անհրաժեշտ հմտություններ ու գիտելիք՝ ստեղծելու եկամտի կայուն աղբյուրներ: Զարգացման սկզբունքների մոտեցումը հիմնված է ինտեգրացված ֆերմերային համակարգերի վրա, որոնք ներառում են անասուններ, կենդանիների բարեկեցությանը

վերաբերող ուսուցումներ, մշակաբույսերի արտադրություն և շրջակա միջավայրի պահպանման տեսանկյունից բարենպաստ գյուղատնտեսական գործունեություն:

- **Երիտասարդների զարգացում և կանանց հզորացում**

  Զարգացման սկզբունքները հավատում է, որ երիտասարդները և կանայք չափազանց կարևոր դեր ունեն ցանկացած ազգի զարգացման հարցում: Հետևաբար Զարգացման սկզբունքները աշխատում է ստեղծել այնպիսի միջավայր, որտեղ երիտասարդները և կանայք կարող են ունենալ իրենց մասնակցությունը, զարգացնել և իրենց ներդրումն ունենալ հասարակության զարգացման գործում: Տարիների ընթացքում Զարգացման սկզբունքները ստեղծել է գյուղական մանկապատանեկան ակումբների ակտիվ ցանց և հաջողությամբ իրականացրել է ծրագրեր, որոնք հնարավորություն են տվել երիտասարդներին և կանանց իրականացնել իրենց ներուժը և իրենց ներդրումն ունենալ իրենց և իրենց համայնքի բարեկեցության գործում:

- **Շրջակա միջավայր և կլիմայի փոփոխություն**

  Զարգացման սկզբունքները հոգում է երկրի մոլորակի համար և նրա նպատակն է հասկանալի և կիրառելի դարձնել շրջակա միջավայրի պաշտպանության, վերականգնման և պահպանման սկզբունքները: Սա ներառում է շրջակա միջավայրի պաշտպանության տեսանկյունից բարենպաստ ֆերմերային գործունեություն ծավալելու վերաբերյալ մարդկանց կրթելը և շրջակա միջավայրի պաշտպանության կարևորությունը մարդկանց համար հասկանալի դարձնելը: Զարգացման սկզբունքները տրամադրում է միջոցներ վերականգնելու գյուղատնտեսական գործունեության հետևանքով շրջակա միջավայրին հասցված վնասը և ավելացնել ագրո բիզնեսների կայունությունը:

- **Սոցիալական կապիտալ**

  Աղքատությունն ու սովը վերացնելը պահանջում է համայնքահեն նախաձեռնություններ: Հետևաբար մեր ամբողջ աշխատանքի հիմքում համայնքներն են: Մենք աջակցում ենք համայնքներին միասնաբար պլանավորել և գործողությունների դիմել՝ փոխելու իրենց ապագան: Այս մոտեցումը օգնում է համայնքներին կառուցել սոցիալական կապիտալ, հասնել իրենց նպատակներին և հզորացնում է նրանց՝ հնարավորություն տալով ձեռք բերել կայունություն:

Աշխատանքային մոտեցումը

Զարգացման սկզբունքներն ունի զարգացման **համակարգված մոտեցում**: Մենք շեշտադրում ենք համայնքային զարգացման կարևորությունը և աջակցում այս գործընթացին՝ ծառայելով որպես համայնքի մոբիլիզացման և համագործակցության կազմակերպիչ: Միևնույն ժամանակ մենք աշխատում ենք մեր գործընկերների հետ՝ իրականացնելու բազմաբնույթ ծրագրեր, որոնք ներառում են կանանց և երիտասարդներին, տրամադրելով նրանց գիտելիք, հմտություններ և հնարավորություններ համայնքային կյանքում ակտիվորեն ներգրավվելու համար:

Մենք օգնում ենք կազմակերպել և ամրապնդել ֆորմալ և ոչ ֆորմալ գյուղատնտեսական կոոպերատիվներ և ասոցիացիաներ: Փոքր ընտենեկան ֆերմաներից բաղկացած այս կոոպերատիվները համագործակցում են, որպեսզի մեծացնեն իրենց տնտեսության ծավալները, բարձրացնեն արդյունավետությունը և շուկաները ավելի հասանելի դարձնեն իրենց համար: Մինչ

օրս Զարգացման սկզբունքները աջակցել է շուրջ 50 գյուղատնտեսական ասոցիացիաների/կոոպերատիվների ստեղծմանը Հայաստանի 7 համայնքներում:

Ինչո՞վ ենք տարբերվում

- Երկարատև ներկայություն Հայաստանում և վստահելի հարաբերություններ գյուղական համայնքների հետ
- Դրական հեղինակություն տեղական, տարածաշրջանային և ազգային կառավարությունների շրջանակներում
- Երկրի՝ մասնավորապես սահմանամերձ համայնքների իրականությանը քաջատեղյակություն
- Համագործակցություն դոնորների և զարգացման կազմակերպությունների հետ, ինչպիսիք են՝ Անասնապահություն առանց սահմանների (ESF) կազմակերպությունը, Ամերիկայի հայ ավետարանչական ընկերակցությունը (AMAA), ԱՄՆ ՄԶԳ-ը (USAID)
- Փորձառություն ֆերմերային կոոպերատիվների կարողությունների զարգացման և նրանց շուկաների հետ կապելու գործում
- Մանկապատանեկան ակումբների և կամավորների ցանց ողջ Հայաստանով մեկ
- Փորձառու և նվիրված մասնագետների ցանց/աշխատակազմ
- Կայուն և ծախսարդյունավետ ծրագրեր
- Ուժեղ ներքին վերահսկողություն և գործարկման համակարգեր

Աշխարհագրական գերակայությունը

Զարգացման սկզբունքներն աշխատում է Հայաստանում, Արցախում և ունի տարածաշրջանային գործընկերներ հարևան երկրներում (Վրաստանում, Թուրքիայում, Բուլղարիայում): Զարգացման սկզբունքներն ուշադրություն է դարձնում սահմանամերձ գյուղերի՝ որպես ամենահեռավոր և խոցելի համայնքների զարգացմանը, դրանք հատկապես բարձր լեռնային շրջանների համայնքներն են, որոնք մեծապես տուժել են տնտեսական և քաղաքական դժվարություններից և հաճախ անտեսվում են խոշոր դոնոր կազմակերպությունների կողմից:

Արդյունքները

2004թ. ի վեր Զարգացման սկզբունքներն իրականացրել է համայնքային զարգացման շուրջ **17** ծրագրեր՝ աջակցելով գյուղաբնակ ընտանիքներին բարելավել իրենց կենսապայմանները: 2015թ. հունվարի դրությամբ՝ շուրջ **500 գյուղաբնակ ընտանիքներ** ստացել են անմիջական աջակցություն **գյուղատնտեսական ներդրումների, տեխնիկական օգնության և ուսուցումների** տեսքով: Այս ընտանիքներին հնարավորություն է տրվել ստանալ ավելի արդյունավետ գյուղատնտեսական արտադրանք, ավելի բարելավել հասանելիությունը դեպի ֆորմալ շուկաներ և արդյունքում ձեռք բերել ավելի կայուն եկամուտ և պարենային անվտանգություն: Զարգացման սկզբունքների շահառուները սովորել են և հնարավորություն են ստացել կիրառել շրջակա միջավայրի պահպանության և պաշտպանության սկզբունքները:

Ընդունելով **երիտասարդների կարևորությունը** որպես փոփոխության և կայուն զարգացման գործակալներ՝ Զարգացման սկզբունքները (Հեյֆեր Ինթերնեյշնլի /ԱՄՆ/ աջակցությամբ) նաև աջակցել է Հայաստանի **31 գյուղաբնակ համայնքներում մանկապատանեկան ակումբների** ստեղծմանն ու հաջող գործունեության իրականացմանը:

Այս ակումբները, որոնք կոչվում են ԱՅՈ մանկապատանեկան ակումբներ, առաջարկում են առաջնորդության զարգացման և արտադասարանային ուսուցման ծրագրեր յոթ ուղղություններով:

Development Principles NGO
FACT SHEET

2016

Դրանք են՝ գյուղատնտեսության արտադասարանային ուսուցում՝ անասնապահության և բույսերի աճեցման հմտությունների զարգացմամբ, առողջ ապրելակերպի ուսուցում, բիզնես կրթություն, քաղաքացիական կրթություն, բնապահպանական կրթություն, տրամաբանություն և լրագրություն: 2004թ. ի վեր ավելի քան 4000 պատանիներ արդեն օգտվել են ԱՅՈ ակումբներում իրենց ներգրավվածությունից: Այս պատանիները կազմում են երիտասարդ անհատների մի ամբողջ բանակ՝ բաղկացած Հայաստանի ապագա ակտիվ առաջնորդներից, որոնք երկիրը կտանեն դեպի բարգավաճ ապագա: Ներկայումս Զարգացման սկզբունքներն ունի ավելի քան 150 չափահաս կամավորների և 2500 երիտասարդների ցանց ամբողջ Հայաստանով մեկ: Զարգացման սկզբունքները նաև ստեղծել է ասոցիացիա՝ կազմված ԱՅՈ ակումբների 1000 երիտասարդ շրջանավարտներից, որոնք ակտիվ են երիտասարդների զարգացման և տարածաշրջանային համագործակցության ծրագրերում:

Գործընկերները

Զարգացման սկզբունքներ ՀԿ-ն աշխատում է տարբեր ֆինանսավորողների և գործընկերների, ներառյալ՝ Անասնապահություն առանց սահմանների (ESF/Ֆրանսիա) կազմակերպության, Ամերիկայի հայ ավետարանչական ընկերակցության (AMAA/ԱՄՆ/Հայաստան), ԱՄՆ Հայաստան ֆոնդի (Armenia Fund USA), ԱՄՆ ՄԶԳ-ի (USAID/EDMC), TAMTF-ի (Teach a Man to Fish/Բրիտանիա) տեղական ՀԿ-երի և քաղաքացիական հասարակության կազմակերպությունների, պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, համայնքների և դրանց կազմակերպությունների և անհատ դոնորների հետ:

Կոնտակտային տվյալներ

Զարգացման սկզբունքներ ՀԿ
Իրավաբանական հասցեն՝ Երևան 0002, Ամիրյան 24, բն. 40
Գործունեության հասցե՝ Ցիտադել Բիզնես Կենտրոն, սենյակ 407, Տերյան փողոց 105/1
Կայք էջը՝ www.developmentprinciples.org

Կոնտակտային անձինք

Նախագահ՝
Անահիտ Ղազանչյան՝ anahit.ghazanchyan2015@gmail.com; +37491403224

Գործադիր տնօրեն՝
Միդա Ավետիսյան (Հայաստան)՝ a.avetis@mail.ru; +37493694616

Հաշվապահություն և հարկային հաշվետվություններ՝
Սուսաննա Ավետիսյան՝ s_avetis@yahoo.com; +37491191826

ACTIVITY REPORT

DEVELOPMENT PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity

Mission and Principles

Development Principles is a non-governmental organization that invests in people and empowers them to create positive change in their own lives. The organization was founded in 2003 by a group of NGO leaders and professionals who saw the need for an organization that was independent, working with a set of principles critical for realizing the mission. These principles are ***Innovation; Competence; Accountability, Relevance and Equity*** **(I CARE)** and form the cornerstones of all DPs activities.

Vision

DP envisages a world where people live a dignified life in peace and harmony with society and the environment and takes actions to effectively respond to the needs of disadvantaged people.

Program Areas

Since 2004 DP has built a strong track record of successfully completed development projects with an average budget of USD 50,000. The main programmatic focus areas of DP are:

- Rural Economic and Social Development
- Sustainable Community Development with focus on Environment and Social Capital
- Youth Engagement and Leadership Development
- Regional cooperation

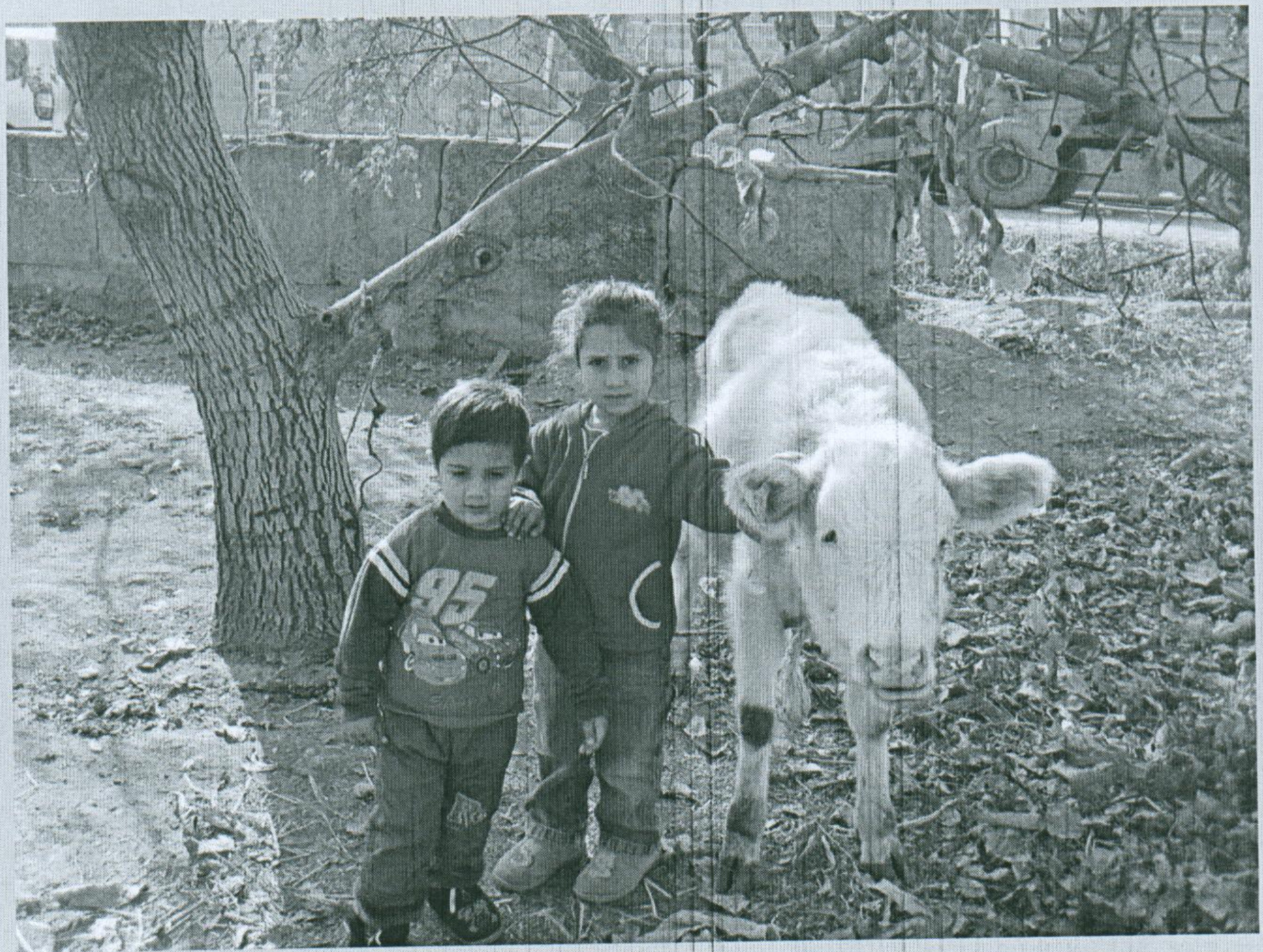

Projects

Martuni Development Project

The project started in 2015. Development Principles NGO, Armenian Missionary Association of America, Children of Armenia Fund, Fund for Armenian Relief, Shen NGO and World Vision Armenia cooperate in the framework of Martuni project which is also called "One Representative Village". The cooperation of the six development organizations was initiated as part of the events organized in the framework of the Centennial of Armenian Genocide. The village was founded in 1921 by the people who during the Armenian Genocide were forced to leave their homes in Van, Alashkert, Kars and Sasun areas of Western Armenia (current Turkey) and to migrate to Armenia and start a new life in the location of Martuni village.

Heifer Armenia has its tangible contribution to this subproject. However, the project implementation, monitoring and reporting are managed by Heifer Armenia's partner Development Principles NGO.

With generous support of Heifer International, Development Principles NGO enables rural families of Martuni to start and develop small family farms. In this respect 13 families received gravid cows in the fall of 2015 and training on animal husbandry was conducted to the farmers.

Except from DP NGO's support to 13 needy families of Martuni, in the framework of the project:

- Medical Center of Martuni has been renovated with the financial support of Children of Armenia Fund.
- Sky youth club has been established by the World Vision Armenia.
- Pasture Users' Union Consumers Cooperative has been established (and received 2 tractors) by the joint cooperation of Shen NGO, AMAA and Project Implementation Unit at RA Ministry of Agriculture.
- The website (www.martunigyugh.am) of the village has been developed by Shen NGO.
- FAR will soon start providing educational grants to the high school students of Martuni village.
- With the financial support of AMAA children of Martuni secondary school receive extracurricular. classes on leadership skills, web development and English language.
- AMAA has provided laptops to the newly renovated computer center.
- With the financial support of Shen NGO the drinking water system has been reconstructed/ renovated.
- Development Principles NGO organizes extracurricular classes on health education and agriculture for the youth of the community.

The project also unites the community youth. The youth have developed and presented their first community service project directed at establishing a movie center to show films for the children and adults of the community. The project has special focus on children's education.

Projects

Artsakh Project

The Artsakh ***Cattle Breeding Project*** is implemented in several villages of Martuni, Martakert and Askeran Regions in Nagorno-Karabagh Republic. The project is aimed at holistic development of communities of Artsakh. The project goal is to support families in rural communities of Nagorno Karabakh to revive their livelihoods dramatically affected by the war.

The project supported 139 original and 97 pass-on recipient families providing them with gravid heifers (1 per family), relevant training on animal husbandry and breed improvement through artificial insemination of the cows.
The farmers received theoretical and practical trainings on advanced farm and animal management, as well as technical assistance (vet medicine). This enables families to increase production, improve their nutrition and ensure food diversity.

After three year period the original recipient families passed on the gift of a gravid heifer, as well as the gained knowledge to other vulnerable families in the same or neighboring village.

Regarding the breed improvement component, DP has acquired high quality and certified dairy cattle semen (from Brown Swiss and Jersey, imported from the U.S.) for artificial insemination. Along with high quality semen, the project provides supplies for insemination, theoretical and practical trainings to community veterinarians. The families originally received gravid animals (inseminated naturally by local breed bull) and year later the animals were artificially inseminated to develop the breed. The genetic improvement helps the families to receive crossbreeds, which offer higher levels of milk productivity (hybrid vigor) in a more cost effectiveness manner. The artificial insemination component of this project ultimately contributes to the improvement of genetic diversity in the region. The project has been funded by ESF, France. The total contribution of ESF was Euro 133,234, the investment of the DP NGO was Euro 43, 824.

Projects

Martakert Project

The **Martakert Cattle Breeding Project** is implemented in **4 Villages** of the Martakert region of Nagorno-Karabagh Republic. This region of the newly independent Nagorno-Karabagh Republic was selected for this project due to the harsh socio-economic conditions faced by the people who live in this region and its close position to the border with Azerbaijan.

In the villages of Tchankatagh, Mokhratagh, Talish, Vardadzor a total of **58 resource poor families received gravid heifers** to build their own household economies and overcome the socio-economic hardships after the devastating military conflict with Azerbaijan. The families received also training in cattle breeding and farm management. Another 58 families joined the project by receiving gravid heifers as pass-on gifts from their community members. As a result, a total of **116 families** eventually benefited from the inputs and resources provided through the project. The project was funded by Heifer International and Armenia Fund USA.

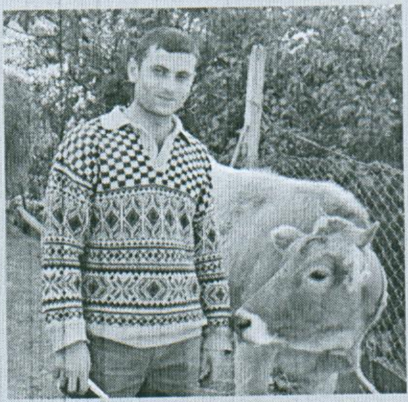

Projects

Community Agricultural Resource Management and Competitiveness (CARMAC) Project 1

Development Principles NGO as a legal successor of Heifer International continues overseeing the activities of more than 70 farmers' cooperatives during successful implementation of CARMAC 1 project started back in 2011 and co-funded by the World Bank through the Government of Armenia.

The project initially aimed at improving productivity and sustainability of pasture management systems in 55 communities of Armenia. The target of 55 communities was successfully achieved and the project support extended to 74 communities. The improvement of the productivity and sustainability of pasture management systems became possible through increase in livestock productivity and efficiency of communal pasture management; as well as increase in farm net income from livestock; and improved Pasture Health Index.

Heifer International Armenia and later on its legal successor DP NGO focused on development of farmers' cooperatives - Pasture Users' Unions - as very important social capital vectors in rural Armenia.

The project enabled to improve existing pasture management practices as well as the pasture infrastructure, strengthened the agricultural advisory services, established agricultural cooperatives and provided these cooperatives with the necessary agricultural equipment (tractors, balers, seeders, cultivators, plows, mowers, grass-cutters etc), training and practical skills. In the framework of the project total 144 tractors and 533 pieces of other agricultural machinery and equipment was provided to the cooperatives.

Due to the membership to the cooperatives the farmers have been able to decrease their farming expenses and increase their income. This was possible due to the low cost agricultural services that the coop offers to its members. The members of the cooperative rent the agricultural equipment with much lower price than the market offers.

The project also fosters the improvement of agricultural produce productivity connected with feed quality increase, as well as construction of watering points for the livestock in the pastures.

"Rural Tourism Development Initiative" Project

In 2013-2014 DP implemented Rural Tourism Development Initiative project funded by EDMC/USAID.

The objective of this project was to improve the tourism sector in Armenia by identifying new sites and destinations in 7 marzes, namely Armavir, Shirak, Aragatsotn, Tavush, Gegharkunik, Kotayk and Ararat marzes.

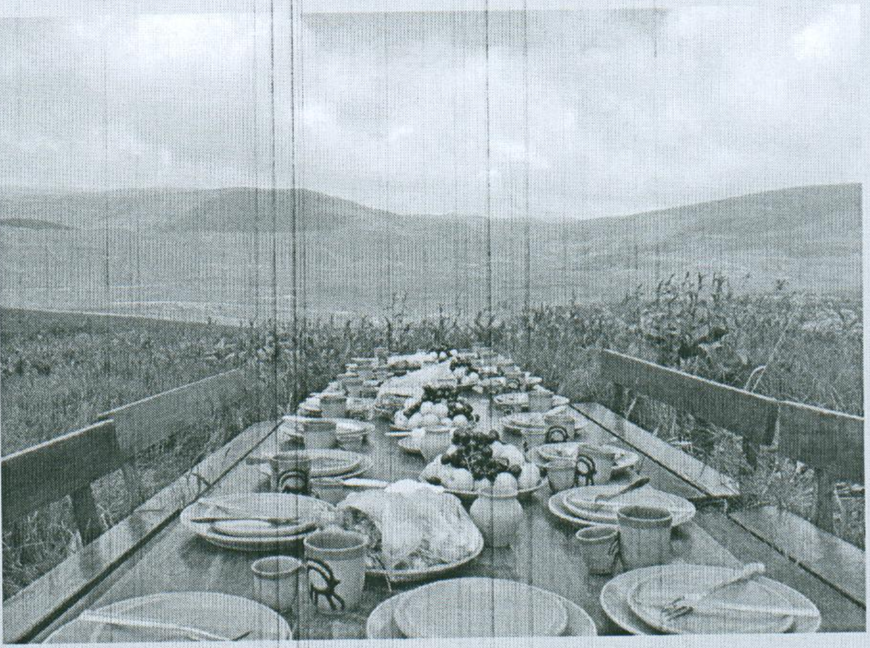

The Rural Tourism Development Initiative was directed at institutional and community capacity building and provided Tour Operators in Armenia the opportunity to develop new local destinations of cultural and historic heritage and natural resources in rural areas to include into their tour packages.

Although Armenian tourism products are diverse, local tour operators "sell" mostly traditional tour packages limiting them to the small number of attractions. Local tour operators are interested in destination management approach to increase their sales, employment and foreign exchange income for Armenia. This activity supported both rural vendors and tour operators. This exercise was economically beneficial for the rural inhabitants who can offer accommodation services in the form of guest houses and/or B&Bs.

The project consisted of the following components:

- Assessment of the cultural, natural and historic resources in marzes and the development of new itineraries
- Development and printing of promotional Guidebook and map describing the marz and suggesting new itineraries for all Marzes.
- Organization of hospitality trainings in Marzes
- Organization of a workshop with participation of Armenian tour operators and local tourism service providers and local authorities to discuss best practices around the promotion of rural tourism as alternative base for economic development.
- Organization of familiarization-trips for local tour operators to present new itineraries.

To further foster the development of rural tourism in Armenia and the region DP shared its expertise and practice with Heifer Armenia supporting them to incept and implement Promoting Innovative Rural Tourism (PIRT) Regional Project between Armenia, Bulgaria, Georgia and Turkey (funded by the European Union).
The project total budget for 7 marzes was USD 48,940.

Armavir Project

The ***Armavir Regional Integrated Rural Development*** project was designed to improve the socio-economic conditions of 85 socially vulnerable families in a cluster of six Armenian villages (Dalarik, Hushakert, Lernagog, Karakert, and Miasnikian, Argina) of Armavir marz. ***Animal husbandry development*** and ***rural youth development*** are the project's primary outcomes. With the financial support of Heifer Armenia needy families from 6 villages received gravid heifers and sheep (in Argina), whereas with the support of DP NGO YES Youth Clubs were established in five villages (Dalarik, Hushakert, Lernagog, Karakert, and Miasnikian) engaged in the project. The establishment of Youth Clubs was co-funded by the Children of Armenia Fund.
In the framework of the project, 85 families from 5 villages were provided with gravid heifers (one per family) and 15 families received sheep (4-5 sheep per family) to establish and run small scale farms. Additionally, the farmers received theoretic and practical trainings on advanced farm and animal management, as well as technical assistance (vet medicine), which enables families to increase food production, improve their nutrition and ensure food diversity. After a three-year period, the original recipient families passed on the gift of 85 gravid heifers of good quality to another **85 families** in the same or neighbor villages. Similarly in two years time 4-5 sheep were passed on to other 15 families in need.

The project also empowered disadvantaged rural youth in the target villages, by establishing YES (Youth Empowered for Self-Reliance) Youth Clubs in all five villages where the project operated. Training and project activities focus on the following seven themes of youth leadership and education: agriculture, business education, ecology, health education, civic education, logical thinking, and journalism. A minimum of 350 teenagers directly benefited from enrollment in extracurricular classes at the community YES Youth Clubs.
YES Youth Club members also participated in small projects such as the Little Farmers Project, ecological police, vermiculture farm and bio-humus production, village youth parliament, health school and youth club newsletter. The Little Farmers project, which involves raising calves, provided youth club members an opportunity to acquire practical and theoretical knowledge, skills and experience in animal husbandry which helped them develop their own small agribusinesses in the future, as well as develop a sense of responsibility for their work and the ability to plan future development projects. The Little Farmers project also enabled the families of participating youth to secure food, by organizing dairy production, and generate income, by marketing dairy products. Equally beneficial, the Youth Clubs' ecological project of vermiculture farm produced bio-humus from manure collected from the Little Farmer's calves farming project. The bio-humus was then distributed to youth club members and project participants to be used on their own family land plots. In addition, the youth clubs sold some of the bio-humus to members of the community, thus ensuring a small income for the youth clubs, while promoting organic farming practices in the region. By participating in this ecological project, Youth Club members learnt about vermiculture, organic farming and non-waste management.

The project as a whole provided Youth Club members with the opportunity to develop skills to solve community development challenges, concerning economic, health, education and social life issues. Ultimately, by the end of the project, the rural youth of these five Armenian villages have been better positioned to enter adulthood and contribute to a country of young democracy and rapid economic development.

YES Youth Clubs

Since 2004, with the financial support of Heifer International Armenia, DP has been working to empower disadvantaged rural youth, primarily through establishing Youth Clubs in rural communities.

Currently, **29 rural youth clubs** exist which are attended by more than **2,500 youngsters** aged between 10 and 17 throughout the country.

The methodology applied at the youth clubs is anchored on the 4H youth leadership and development methodology introduced by USDA Extension Program at the beginning of 20th century. (For more information on the 4H methodology please visit www.4-h.org). Yet, before this methodology was adopted in Armenia its was modified by Dr. Anahit Ghazanchyan to reflect the specific needs of the contemporary Armenian society, particularly rural Armenian youth. The resulting approach is entitled Youth Empowered for Self-Reliance (YES) approach. The YES Youth Clubs members receive vocational training and extracurricular education in the following seven thematic areas of youth leadership and education:

- Animal Husbandry
- Ecology Education
- Health Education
- Civic Education
- Logical Thinking
- Journalism
- Business Education

In addition to in-class trainings, members of the YES Youth Clubs participate in individual and group projects.

DEVELOPMENT PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity

ՀՀ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ 2015 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ԵՎ ԳԵՐԱԿԱ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀՀ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

Կարևորում ենք հետևյալ ձեռքբերումները.

- Գյուղատնտեսական համախառն արտադրանքի ցուցանիշի աճը 11,6%-ով համեմատած նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի հետ
- Վարելահողերի նպատակային օգտագործման ցուցանիշի աճը
- Բուսաբուծության ոլորտում առկա հացահատիկի, պտղի և բանջարեղենի արտադրության և դրանց արտահանման ծավալների աճը
- Պետական ծրագրերից ՀԳՌԿՄ ծրագրի շրջանակներում Հեյֆեր Հայաստանի օժանդակությամբ կոոպերատիվների հզորացման, արոտավայրերի բարելավման, գյուղ. տեխնիկայի ձեռք բերման և հնամաշ տեխնիկայի և սարքավորումների փոխարինման գործընթացը
- "Գյուղատնտեսական կոոպերատիվների մասին" ՀՀ օրենքի ընդունումը
- Գյուղատնտեսական ոլորտի մատչելի վարկավորման խթանումը

Կարևորում ենք ու հետագա քննարկման ու բարելավման կարիք են զգում հետևյալ հարցերը.

- Արտադրված մթերքի շուկայահանման, դրանց գնային քաղաքականությունը, արտադրողների և վերամշակողների միջև պայմանագրային հարաբերությունների ստեղծումը
- "Գյուղատնտեսական կոոպերատիվների մասին" ՀՀ օրենքը պետք է համահունչ լինի հարկային օրենսդրության հետ, կոոպերատիվները պետք է զանազանվեն այլ բիզնեսներից իրենց արտոնություններով
- Գյուղատնտեսական ապահովագրության մոդելի ներդրումը
- Գյուղատնտեսական ոլորտի վարկերի մատչելության և հատկապես հասանելիության խթանումը
- Բնական աղետներից բերքի պահպանման մեթոդների տարածումը և կիրառելիության լայն ոլորտի խթանումը

Անահիտ Ղազանչյան

<<Զարգացման Սկզնունքներ>> ՀԿ նախագահ

Հեյֆեր Հայաստան-ի տնօրեն

DEVELOPMENT
PRINCIPLES

BUILDING FUTURE TODAY

Innovation, Competence, Accountability, Relevence, Equity